

Referat af strategiseminar 5. juni kl. 9-16 på Suhrs Højskole

Til stede: Rasmus, Helene, Sarah, Bodil, Anders, Sille, Clara, Thorleif og Jacob

Afbud: Morten

1: Strategisk diskussion om Andelsgaardens ben

Rasmus gennemgår de første syv års bestyrelsesarbejde: fra grundlæggelse, kommunikation, husmandsøkonomi, hjemmestrikkede løsninger og børnesygdomme til formalisering, professionalisering, forvalterfokus, nye modeller. Helene supplerer: det har været en organisk proces, vi er bare gået i gang og har lært undervejs. Det DNA (forandringskraften) er vigtigt at bibeholde, også når vi bliver større og mere professionelle. Thorleif kommenterer: som ny i bestyrelsen, oplever han, at hjemmesiden fungerer rigtig godt og kan bruges strategisk til fx at åbne døre for DLR Kredit.

Anders og Rasmus præsenterer herefter arbejdet med at lægge et fundament, en ramme for de næste tre års arbejde, som også kan hjælpe direktionen. Herunder også hvilke diskussioner og fora, vi skal indgå i og ikke indgå i.

Rasmus præsenterer først en politisk model, som kunne være relevant at forfølge. Forskellige kritikformer som motorer for forandring (social, kunstnerisk, konservativ og økologisk) præsenteres; disse bevægelser skal samles, og det KUNNE godt være AGs opgave at gøre dette. Men det er ikke Rasmus' og Anders' anbefaling.

I forlængelse af den første model præsenteres en anden vej i form af en fællesskabsstrategi: Vi har etableret fysiske mødesteder, fællesskabsformater, formidlende forvaltere osv. Vi kan tilbyde rammer for fællesskab, muligheder for at komme ud på græs, skabe relationer – til hinanden og naturen. Andelsgaarde som det nye medborgerhus. Det åbner op for en række nye samarbejdspartnere, mere sociale end politiske. Målet er at gøre Andelsgaarde til det naturlige samlingssted for den grønne omstilling, hvor vi i fællesskab både bedriver forskning og oplysning og handler på kriserne.

Herefter følger en diskussion i mindre grupper før en fælles diskussion: Alle er enige om, at den politiske vej bedre varetages af andre, og at vores rolle i forhold til at påvirke det politiske i højere grad kan dyrkes gennem en partnerskabsstrategi, hvor vi kan være med i alliancer og være medunderskrivere på diverse papirer – men ikke være driveren. Det politiske rummer også risiko for uenigheder. Omvendt er vi virkelig stærke på fællesskaber – og har også en mere unik position i forhold til at lave sociale gårde. Det, vi har, er folkeligt mandat! Vi kobler livet og fællesskaberne til politikken, og en strategisk vej de næste tre år bør være at udvikle fællesskaberne, og så kan vi koble politikken på løbende. Politikken rykker sig også derover, hvor fællesskaberne er.

Med gårdene som omdrejningspunkt kan vi opnå lokal forankring, forbinde jord og mennesker og opnå troværdighed gennem vores konkrete handlinger. Her er vores arealstrategi med 50/50 fordeling mellem produktion og natur med til at skille os ud i forhold til andre. Fællesskabsstrategien har potentiale til at rumme flere mennesker, den

tilbyder nærvær og tilstedeværelse og rummer på samme tid jord, dyrkning, natur, måltider, oplysning og konkret forvalterstøtte. Den rummer også nogle andre partnerskabsmuligheder end den politiske strategi, fx kirken (stor jordejer), forskning, natur- og civilsamfundsorganisationer og kommuner. Det er en strategi, der prioriterer fællesskabsbaserede events (og kommunikation om disse) og facilitering af engagement og frivillighed.

På kort sigt (resten af 2025) betyder fællesskabsstrategien en række konkrete initiativer:

- En gårdplan for Brinkholm, som endnu ikke fremstår som helt færdig i forhold til produktions- og fællesskabsfaciliteter.
- En fælles kronik fra bestyrelse, sekretariat og evt forvaltere til efteråret, hvor vi gør status efter de første syv år (start fra 0 og opbygning af forening/organisation til seks gårde, en syvende på gård på vej, folkeligt engagement, liv på landet – vi har skabt en bevægelse!).
- Et open call mht forskningssamarbejder, som bekendtgør hvilke typer af samarbejder, vi er åbne over for.

På lidt længere sigt kan vi kigge frem mod 10 års jubilæum i 2028, hvor vi gerne vil være oppe på 10 gårde og i endnu højere grad kan gøre status på en måde, der også kigger fremad mod nye mål: hvad har vi lært, og hvordan vil vi bruge det til at udvide? Vi udvikler os organisk, og vi skal kommunikere hvordan dette er foregået og vil foregå fremover.

Internt skal vi arbejde videre med gode processer, professionalisering og sekretariatsopbygning. Eksternt skal vi udvikle gårdene sammen med forvalterne, så de bliver del af en lokal økologi, der binder mennesker og landskab sammen. Oplysning, forskning og fællesskab indgår i et samspil, hvor de hver især optræder som både mål og middel.

2: Hvor skal vi udvide, og hvordan?

Først diskuteres egentlige gårdkøb. Helene argumenterer for, at vi skal købe en gård i Jylland, så vi ikke kun har samarbejdsgårde dér. Tiden er inde nu, også før der udvikles nye modeller. Rasmus erklærer sig enig, dog er der et likviditetsspørgsmål – vi skal afklare en proces med hvor langt vi kan/skal komme med evt lån. Samtidig er der også nogle finansieringsmuligheder med Jylland (Salling, Obel, Nykredit). Clara stiller spørgsmål til hvor præcist det skal være; er Jylland bare Jylland? Og hvor ligger den stærkeste fortælling: at vi omstiller noget skidt (som med Lerbjerggård og Spaanbrogård) eller redder noget godt (som med Brinkholm og nu også Hammersly)? Her bringer Sarah Brandmandens lov på banen ('red hvad der kan reddes') - det kan godt være modargument mod at vi kun skal gå efter omstilling af det konventionelle. Der er også muligheden for evt tilkøb af jord, der støder op til vores eksisterende gårde, som der for nylig er blevet åbnet op for på Spaanbrogråd. Her tilføjer Anders, at Arkaia er ved at kortlægge, hvor der er tilstødende jord rundt i landet, og måske kan spille en rolle i den forbindelse.

Siden følger en diskussion af hvilke krav vi skal stille til valg af ny gård og forvaltere. Sarah bakkes op i, at vi bør finde forvalterne først. Det er vigtigt med tydelige kriterier. Helene foreslår en liste med point, som vi kan ranke de forskellige kriterier efter (vi kan alligevel ikke score højt på alt), og disse kan vi også indvie forvalterne i, så de kan hjælpe med at finde det rette sted. Rasmus, Jacob og Anders åbner diskussionen om vi skal gå med de nuværende samarbejdsgård-forvaltere, hvor Marie vil være oplagt, dels fordi hun virkelig ønsker det, dels fordi fremtiden for Høsteriet er ukendt pga kommunens planer med jordstykket. Thorleif bakker op om nyt gårdkøb, men maner til opmærksomhed på at gårdene ikke bliver alt for forskellige (lad os få styr på det, vi allerede har i gang, inden vi udvikler nye modeller). Clara mener modsat, at forskelligheden (med en fælles kerne) er en styrke, da vi kan vise forskellige måder at gøre det på. Vi er laboratoriet for statens jordbrugsfond.

Endelig følger en diskussion af samarbejdsgårdene og evt andre modeller. Rasmus stiller spørgsmålet om vi skal gå videre med skrivebordsprojekter/-beskrivelser, så vi er klar, hvis der virkelig kommer momentum; skal vi fx gå videre med jordejere, som ønsker at bliver associeret med AG og blot kan holde nogle enkelte arrangementer om året? Denne idé skydes umiddelbart ned, da der ikke vil være så meget energi i mindre samarbejder (det er ikke sociale gårde). Samtidig kan vi heller ikke magte for mange samarbejdsgårde ad gangen. Sille understreger, at samarbejdsgårde må ses som midlertidige; det er et rul, som har opstart for de unge som formål – en rugekasse, også for AG, hvor forvaltere kan blive en fast del af AG senere et andet sted (eller jorden kan købes og gøres permanent). Når vi er klar til at tage flere ind, lægger vi de allerede udviklede kriterier og ansøgningsprocedurer op på hjemmesiden.

Anders påpeger vigtigheden af gårdplaner, helt konkret med Brinkholm som eksempel, hvor der i efteråret 2025 skal landes en mere solid plan. Men det gælder også for kommende gårde. Bodil henstiller til opmærksomhed på, at Hammersly ikke kommer til at føle sig glemt østå, når vi overtager – der ligger en stor opgave her.

Det besluttet, at vi går videre med Marie i forhold til opkøb i Jylland, involverer hende i planerne og kriterierne, så vi i løbet af 2026 kan finde et sted mhp opstart i 2027. Samtidig skal der tages en snak med Soldug i den forbindelse. Det betyder også, at nye modeller må vente indtil videre. Jacob understreger behovet for en tidsplan, som kan hedde Bornholm 2026, Jylland 2027, og en kommunikationsplan: Det besluttet, at vi melder ud om Bornholm, når Kims advokatarbejde er gået i orden, og tinglysning er klar. Samtidig indleder vi en proces-kommunikation om at vi skal til Jylland sammen med Marie, som i sig selv kan virke mobiliserende. Samlet laver Thorleif, Mogens og Jacob et økonomisk scenarie efter Thors møde med DLR, som oplister udgifter til Bornholm, Jylland samt evt jordtilkøb på Fyn.

Kriterier for kommende gårdkøb:

- Geografisk spredning
- Tilgængelighed ift offentlig transport
- Indflytningsklar bolig
- Areal til natur
- Areal til produktion + produktionsfaciliteter

- Mulighed for medlemsfaciliteter
- Nærhed til vandboring
- Lokale afsætningsmuligheder
- Jord: Skal vi redde eksisterende økologi eller omlægge konventionelt?

Plan frem mod 2028:

- 2025: Gårdplan for Brinkholm
- 2026: Udvidelse med Hammersly på Bornholm
- 2027: Udvidelse med gård i Jylland
- 2028: 10 års jubilæum med 10 gårde i alt (kræver flere samarbejdsgårde)

3: Udvikling af sekretariatet

Jacob gennemgår listen af sekretariatsopgaver og -forventninger, hvoraf det fremgår at der er betydeligt flere opgaver end der er resurser til. Clara påpeger at 'Nye gårde' mangler på opgavelisten. Sarah konstaterer, at vi stadig har noget udviklingsarbejde at indhente. Her er det vigtigt at skelne mellem hvad der er uomgængelige administrative opgaver, og hvad der er udviklingsprojekter, som evt må vente til der er skaffet resurser hertil.

Herefter diskuteres ønsket om at samle kommunikationsopgaverne, som pt er delt mellem Sofie og Mona, til en samlet stilling på 25 timer. Thorleif stiller spørgsmålet om det overhovedet er bestyrelsens opgave at diskutere timer, og hurtigt udvikler drøftelsen sig til en konsensus om at det bør være en fuldtidsstilling. Clara påpeger, at det også åbner feltet for hvem man kan tiltrække. I opslaget kan evt skrives, at det som udgangspunkt er en fuldtidsstilling, men med mulighed for fx 30 timer. Sille foreslår, at det undersøges om en evt fuldtidsstilling også kan dække andre sekretariatsopgaver; dog er behovet så stort, at timerne sandsynligvis vil gå med kommunikation alene, da personen også skal kunne noget indenfor markedsføring og strategi. Sille påpeger samtidig, at funktionen skal kunne tænke æstetik ind (lad det fx være en del af ansøgningsprocessen). Det besluttet at lade det være en fuldtidsstilling, og at Clara kommer med i ansættelsesudvalget.

Sarah lægger op til en afsluttende diskussion af hvordan vi resurse-mæssigt vægter mellem natur, frivillighed og kommunikation; det fordrer en mere grundlæggende diskussion, som vi løbende må tage. Hvordan kan vi skære administrationskagen bedre, og hvor bevæger vi os henimod i 2028? Med beslutningen om en fuld kommunikationsstilling må der være endnu mere fokus på, at kommende ansættelser sker via fondsmidler - eller betydelig øgning af medlemstallet (1.000 flere medlemmer giver 1,8 mio. kr. mere om året).

4: Bestyrelsens arbejdsgrundlag

Sarah og Sille giver en motivation og baggrund for udarbejdelsen af hhv forretningsorden og bestyrelseshåndbog, som bl.a. bunder i bestyrelseskurset hos

Kooperationen. Opdatering af håndbøger skal være en prioritet – ellers bliver de ligegyldige. Men den anden side af mønten er selvfølgelig, at de pålægger mere løbende vedligeholdelsesarbejde; det skal vi være klar over, når vi arbejder med højere grad af skriftlighed.

Oplægget diskuteres i mindre grupper, som melder tilbage med konkrete input. Der følger en diskussion af forvalternes rolle i bestyrelsen: skal de sidde med uden at have stemmeret, og giver det mudrede forhold at skulle bringe noget til bordet på vegne af andre, som ikke nødvendigvis er på vegne af hele forvaltergruppen? Økonomiske beslutninger diskuteres også: hvad skal der til for at træffe beslutninger om større økonomiske ændringer, og hvilket økonomisk overblik kræver det?

Sarah og Silje føjer diskussionspunkterne til dokumentet og gør det færdigt.

5: Nyt forskningsprojekt

Silje fremlægger ønsket fra forskerne fra Metrics om at lave undersøgelser af jordforbedring, biodiversitet og kulstofbinding i forhold til landbrugspraksisser på Brinkholm. Det er en oplagt mulighed for at opstarte endnu et forskningssamarbejde, denne gang naturvidenskabeligt. Der er tilslutning til at vi prioriterer dette ved at dække de timer, Nikolaj skal bruge på projektet, om end forskere generelt fremover bør opfordres til at tænke denne udgift ind i deres ansøgninger. Jacob hører Nikolaj ad om der er interesse, og herefter giver Silje tilbagemelding til forskerne.

Datoer for efterårets møder

25. august kl. 17-20: Best.møde

20. oktober kl. 17-20: Best.møde

2. november kl. 10-16: Forvalterdag

14. november kl. 13-16: Temamøde om økonomi

3. december kl. 17-20: Best.møde